Република Србија
Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

ПРАВО НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

Семинар
у сарадњи са Службом за управљање кадровима
намењен овлашћеним лицима и другим државним службеницима

Republika e Serbisë
Komisioneri për Informacione me Rëndësi Publike dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale

E drejta për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

Seminar
në bashkëpunim me Shërbimin për Menaxhimin e Personelit
i dedikuar personave të autorizuar dhe nëpunësve të tjerë civilë shtetërorë

РАЗВОЈ ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

- Институт права на слободан приступ информацијама од јавног значаја, датира из XVIII века (озакоњен 1766.г. У Шведској)

- Као елемент **слободе изражавања** (примање и саопштавање информација), заступљен у међународним документима:
  - Декларација о слободама и правима човека и грађана - 1789.г. (основни документ Француске револуције)
  - Универзална декларација о правима човека ОУН - 1948.г. (чл. 19.)
  - Европска конвенција о људским правима -1950.г. (чл.10.)
  - Америчка конвенција о људским правима-1969.г. (чл.13.)
  - Међународни пакт о грађанским и политичким правима - 1966.г.(чл.19)

- Развија се посебно од **седамдесетих година XX века** експанзијом људских права-кључна вредност демократског друштва
- **Данас у више од 30 земаља** ово право има **уставну гаранцију, а више од 70 земаља има закон** о приступу информацијама или сродан закон који регулише ово право (ЗУП и др.)

Zhvillimi i së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- Instituti i së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike daton që nga shekulli XVIII (i sanksionuar me ligj në vitin 1766 në Suedi).

- Si element i lirisë së shprehjes (marrja dhe dhënia e informacionit), është i përfaqësuar në dokumente ndërkombëtare:
- Deklarata për lirité dhe të drejtat e njeriut dhe qytetarit – 1789 (dokumenti themelor i Revolucionit Francez)
- Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut e OKB-së – 1948 (neni 19)
- Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut – 1950 (neni 10)
- Konventa Amerikane për të Drejtat e Njeriut – 1969 (neni 13)
- Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike – 1966 (neni 19)
- Zhvillohet veçanërisht që nga vitet ’70 të shekullit XX me zgjerimin e të drejtave të njeriut – një vlerë kyçe e shoqërisë demokratike.

- Sot, në më shumë se 30 vende kjo e drejtë ka garanci kushtetuese, ndërsa mbi 70 vende kanë ligj për qasjen në informacion ose ligj të ngjashëm që rregullon këtë të drejtë (si dhe ligje të tjera përkatëse).

ВАЖНИЈИ МЕЂУНАРОДНИ ДОКУМЕНТИ У ЕВРОПИ

- Европска унија
  - **Европска конвенција о људским правима- 1950.(чл.10.)**
  - **Уредба бр. 1049/2001** у погледу јавног приступа информацијама Европског Парламента, Савета,и документима Комисије
  - **Уговор о функционисању ЕУ** - Лисабон, потписан 2007.-ступио на снагу 2009.г(чл.13.)- измене и допуне Уговора о оснивању ЕУ из Мастрихта
- Савет Европе
  - **Препорука 854 (1979)** Скупштине СЕ , о приступу јавности владиним документима и слободи изражавања
  - **Препорука Р (1981) 19** Комитета министара СЕ, државама чланицама о приступу информацијама у поседу јавних власти
  - **Препорука Р(2002)2** Комитета министара СЕ државама чланицама, о увиду у службене документе
  - **Конвенција 205 СЕ** о приступу службеним документима, 2008.г.(Србија потписала 2009.г)

Dokumentet më të rëndësishme ndërkombëtare në Evropë

- **Bashkimi Evropian**
- Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut – 1950 (neni 10)
- Rregullorja nr. 1049/2001 mbi qasjen publike në dokumentet e Parlamentit Evropian, Këshillit dhe Komisionit
- Traktati për Funksionimin e BE-së – Lisbonë, i nënshkruar më 2007, hyri në fuqi më 2009 (neni 13) – ndryshime dhe plotësime të Traktatit të themelimit të BE-së nga Maastrichti
- **Këshilli i Evropës**
- Rekomandimi 854 (1979) i Asamblesë së Këshillit të Evropës, mbi qasjen e publikut në dokumentet qeveritare dhe lirinë e shprehjes
- Rekomandimi R (1981) 19 i Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, për shtetet anëtare mbi qasjen në informacionet që posedohen nga autoritetet publike
- Rekomandimi R (2002) 2 i Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës për shtetet anëtare, mbi qasjen në dokumentet zyrtare
- Konventa 205 e Këshillit të Evropës mbi qasjen në dokumentet zyrtare, 2008 (Serbia e nënshkroi në vitin 2009)

НЕКИ ДОКУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

- **Документи других међународних организација:**
  - **Заједничка декларација** (2004)
    - Специјалног известиоца Уједињених нација за слободу мишљења и изражавања,
    - представника ОЕБС-а за слободу медија и
    - специјалног извештача Организације америчких држава (ОАС) за слободу изражавања

- **Документи невладиних међународних организација**
  - **Артикал 19.**Право јавности да зна-Принципи слободе приступа информацијама(1999)

Disa dokumente të organizatave ndërkombëtare

- **Dokumente të organizatave të tjera ndërkombëtare:**
- Deklarata e përbashkët (2004)
  e Raportuesit Special të Kombeve të Bashkuara për lirinë e mendimit dhe shprehjes,
  përfaqësuesit të OSBE-së për lirinë e mediave dhe
  Raportuesit Special të Organizatës së Shteteve Amerikane (OAS) për lirinë e shprehjes
- **Dokumente të organizatave ndërkombëtare joqeveritare:**
- Neni 19: E drejta e publikut për të ditur – Parimet e lirisë së qasjes në informacion (1999)**

НАЦИОНАЛНИ ПРАВНИ ОСНОВ

- **Устав Републике Србије(2006)- чл.51. Право на обавештеност:**
  «Свако има право на приступ подацима који су у поседу државних органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, у складу са законом.»

- **Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја** донет **2004.г.**
  - измене: 2007,2009 , 2010 и 105/2021.г.

- **Измене Закона с краја 2009. г.** су најзначајније са аспекта побољшања појединих процесних и казнених одредби, прекршајне одговорности, измена у погледу одговорности лица унутар органа, тј. институције,

Baza juridike kombëtare

- **Kushtetuta e Republikës së Serbisë (2006) – neni 51: E drejta për informim:**
  "Çdokush ka të drejtë të ketë qasje në të dhënat që ndodhen në posedim të organeve shtetërore dhe organizatave të cilave u janë besuar kompetenca publike, në përputhje me ligjin."
- **Ligji për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike** është miratuar në vitin 2004.
  Ndryshime: 2007, 2009 , 2010 dhe 105/2021
- Ndryshimet e ligjit në fund të vitit 2009 janë më të rëndësishmet nga aspekti i përmirësimit të disa dispozitave procedurale dhe ndëshkuese, përgjegjësisë për kundërvajtje, si dhe ndryshimeve lidhur me përgjegjësinë e personave brenda organeve, përkatësisht institucioneve.

ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

- **Два начина остваривања права :**
  - По захтеву који тражилац информације подноси органу власти
  - Проактивни приступ - објављивање информација од стране органа, без посебног захтева

Procedura e realizimit të së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- Dy mënyra të realizimit të së drejtës:
- Me kërkesë, të cilën kërkuesi i informacionit ia paraqet organit të pushtetit
- Qasje proaktive – publikimi i informacionit nga ana e organit, pa një kërkesë të veçantë

ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

- **Начин подношења захтева**
  - Писмено (поступање са електронским документима,најчешће грешке)
  - Уредба о електронском канцеларијском пословању органа државне управе ("Сл. гласник РС", бр. 40/2010 од 11.6.2010.)
  - ЗУП, ЗУС
  - Усмено на записник – израда белешке (значај белешке као доказног средства)
- **Садржина захтева- обавезни елементи:**
  - назив органа власти
  - име, презиме и адреса тражиоца,
  - што прецизнији опис информације која се тражи
- **Необавезни-пожељни елементи:**
  - други подаци који олакшавају проналажење тражене информације
  - Тражилац не мора навести разлоге тражења информација-чл.15.ст.4.

Procedura e realizimit të së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- **Mënyra e paraqitjes së kërkesës**
- Me shkrim (trajtimi i dokumenteve elektronike, gabimet më të shpeshta)
- Rregullorja për punën e zyrës elektronike të organeve të administratës shtetërore („Gazeta Zyrtare e RS", nr. 40/2010, e datës 11.6.2010)
- ZUP, ZUS
- Me gojë, në procesverbal – përgatitja e shënimit (rëndësia e shënimit si mjet provues)
- **Përmbajtja e kërkesës – elementet e detyrueshme:**
- emri i organit të pushtetit
- emri, mbiemri dhe adresa e kërkuesit
- përshkrim sa më i saktë i informacionit të kërkuar
- **Elemente jo të detyrueshme – të dëshirueshme:**
- të dhëna të tjera që lehtësojnë gjetjen e informacionit të kërkuar
- Kërkuesi nuk është i detyruar të tregojë arsyet e kërkimit të informacionit – neni 15 paragrafi 4.

ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Редослед поступања органа по захтеву:

- Да ли се уопште ради о захтеву за приступ информацијама(позивање на ЗСПИЈЗ и употреба формулара је необавезно, али корисно)
- Захтев по ЗСПИЈЗ или захтев за остваривање права у другом правно уређеном поступку, нпр. право на препис судских списа, у складу са судским пословником и уз накнаду судских такси, која права се међусобно не искључују, с тим да тражиоцу информација могу евентуално бити ускраћена до окончања поступка,

- Члан 15.
  - Да ли је захтев јасан-може ли се по њему поступати
  - Да ли је уредан- обавезни елементи захтева
  - Помоћ тражиоцу
  - Одбацивање неуредног захтева ако не отклони недостатке у року од 15 дана- право жалбе
- Члан 10.
  - да ли је информација већ објављена-опште позната
  - обавеза поступања -означити носач информације

Procedura e ushtrimit të së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- **Rendi i veprimit të organit sipas kërkesës:**
- A bëhet fare fjalë për kërkesë për qasje në informacion (referimi në ZSPIJZ dhe përdorimi i formularit nuk është i detyrueshëm, por është i dobishëm)
- Kërkesa sipas ZSPIJZ ose kërkesë për ushtrimin e të drejtës në një procedurë tjetër juridikisht të rregulluar, p.sh. e drejta për kopje të dosjeve gjyqësore, në përputhje me rregulloren gjyqësore dhe me pagesë të taksave gjyqësore; këto të drejta nuk përjashtojnë njëra-tjetrën, por informacioni mund t'i refuzohet kërkuesit deri në përfundimin e procedurës
- **Neni 15**
- A është kërkesa e qartë – a mund të procedohet sipas saj
- A është e rregullt – elementet e detyrueshme të kërkesës
- Ndihma për kërkuesin
- Hedhja poshtë e kërkesës së parregullt nëse nuk eliminohen mangësitë brenda 15 ditëve – e drejta për ankesë
- **Neni 10**
- A është informacioni tashmë i publikuar – i njohur publikisht
- Detyrimi për veprim – të shënohet bartësi i informacionit

ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

- **Поступање по захтеву- члан 16. ст.1-9.**
  - Рокови (48 сати, 15 дана или 40 дана)
  - Захтев за увид у документ-обавештава га о времену, месту и начину остваривања увида
  - Захтев за копијом документа- уз обавештење да поседује информацију, упућује тражиоцу копију документа и износ трошкова које треба да уплати
  - Сачињава службену белешку и евидентира захтев
  - Не постоји обавеза израде новог документа (када је то посебан напор органа)
  - Недозвољено тзв. ћутање администрације

Procedura e ushtrimit të së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- **Veprimi sipas kërkesës – neni 16, paragrafët 1–9**
- **Afatet (48 orë, 15 ditë ose 40 ditë)**
- Kërkesa për shqyrtim të dokumentit – kërkuesi informohet për kohën, vendin dhe mënyrën e realizimit të shqyrtimit
- Kërkesa për kopje të dokumentit – së bashku me njoftimin se posedon informacionin, kërkuesit i dërgohet kopja e dokumentit dhe shuma e shpenzimeve që duhet të paguajë
- Përpilon shënim zyrtar dhe e regjistron kërkesën
- Nuk ekziston detyrimi për përgatitjen e një dokumenti të ri (kur kjo kërkon përpjekje të veçantë të organit)
- Nuk lejohet e ashtuquajtura "heshtja e administratës"

ТРОШКОВИ ПОСТУПКА

- **Трошкови поступка- чл.17.**
  - Уредба Владе – "Сл.гласник РС". бр. 8/06 -Трошковник
  - Уплатни рачун – Правилник Министарства финансија - "Сл.гласник РС". бр.20/07
  - Приход буџета РС- Трезор, уплатни рн. 840-742328-843-30.
  - Уплата аванса- трошкови преко 500,00 дин.
- **Ослобађање од трошкова**
  - Новинари, када копију документа траже ради обављања свог позива
  - Удружења за заштиту људских права, када копију документа траже ради остваривања циљева удружења
  - сва лица када се тражене информације односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине, осим у случају из чл.10. ст.1. Закона(када је информација већ објављена и доступна у земљи или на Интернету)
- **Захтев је ослобођен административне таксе**

Shpenzimet e procedurës

- **Shpenzimet e procedurës – neni 17**
- Rregullorja e Qeverisë – "Gazeta Zyrtare e RS", nr. 8/06 – lista e shpenzimeve
- Llogaria për pagesa – Rregullorja e Ministrisë së Financave – "Gazeta Zyrtare e RS", nr. 20/07
- Të ardhura të buxhetit të RS – Thesari, llogaria e pagesës 840-742328-843-30
- Pagesa e avansit – për shpenzime mbi 500,00 dinarë
- **Përjashtimi nga shpenzimet:**
- Gazetarët, kur kopjen e dokumentit e kërkojnë për ushtrimin e profesionit të tyre
- Shoqatat për mbrojtjen e të drejtave të njeriut, kur kopjen e dokumentit e kërkojnë për realizimin e qëllimeve të tyre
- Të gjitha personat, kur informacionet e kërkuara lidhen me rrezikimin ose mbrojtjen e shëndetit të popullsisë dhe mjedisit, përveç rastit nga neni 10 paragrafi 1 i Ligjit (kur informacioni është tashmë i publikuar dhe i disponueshëm në vend ose në internet)
- Kërkesa është e liruar nga taksa administrative

ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Приликом поступања треба имати у виду:

- **Појам информације- чл.2. Закона**
- **Садржину права- чл. 5. Закона**

Procedura e ushtrimit të së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

Gjatë veprimit duhet të kihet parasysh:

- Përkufizimi i informacionit – neni 2 i Ligjit
- Përmbajtja e së drejtës – neni 5 i Ligjit

Појам информације од јавног значаја

- **Чл. 2. Закона**
  - Информација настала у раду органа јавне власти, или
  - информација настала у вези са радом органа јавне власти,
  - садржана у одређеном документу-опредмеђена информација
  - у поседу органа јавне власти
  - оправдан интерес јавности да зна

  - **Облик- форма :**
  - папирна , аудио и видео записи, базе података у електронском облику, електронски документи...

  - **Новији прописи - не само документ !**
  - Тумачење Уредбе ЕК –Европски суд правде

Kuptimi i informacionit me rëndësi publike

- **Neni 2 i Ligjit**
- Informacioni i krijuar në punën e organit të pushtetit publik, ose
  informacioni i krijuar në lidhje me punën e organit të pushtetit publik,
  i përmbajtur në një dokument të caktuar – informacion i materializuar
  në posedim të organit të pushtetit publik,
  interesi i justifikuar i publikut për të ditur.
- **Forma:**
  letër (formë e shkruar), incizime audio dhe video, baza të të dhënave në formë elektronike, dokumente elektronike…
- **Rregulloret më të reja – jo vetëm dokumenti!**
- Interpretimi i Rregullores së BE-së – Gjykata Evropiane e Drejtësisë

Садржина права

Чл.5. Закона

- Право тражиоца да му буде саопштено **да ли орган поседује информацију (најчешћа грешка органа- изостанак одговора тражиоцу када нема информацију и непрослеђивање захтева поверенику према чл.19. Закона)**
- Право да му информацију **учини доступном**:
  - Право на **увид** - бесплатно
  - Право на **копију**, уз накнаду нужних трошкова
  - Право на **упућивање копије**, уз накнаду нужних трошкова

Përmbajtja e së drejtës

- **Neni 5 i Ligjit**
- E drejta e kërkuesit që t'i komunikohet nëse organi e posedon informacionin (gabimi më i shpeshtë i organeve – mungesa e përgjigjes kur nuk e posedojnë informacionin dhe mosdërgimi i kërkesës te Komisioneri sipas nenit 19 të Ligjit)
- E drejta që informacioni t'i vihet në dispozicion:
  - e drejta e shqyrtimit – pa pagesë
  - e drejta për kopje, me pagesën e shpenzimeve të nevojshme
  - e drejta për dërgimin e kopjes, me pagesën e shpenzimeve të nevojshme

ТРАЖИЛАЦ ИНФОРМАЦИЈЕ- КОРИСНИК

- Право гарантовано веома широком кругу лица , тј. **свакоме**, под једнаким условима- чл.5. и 6. Закона (анонимни подносилац захтева)
- **Начело једнакости**
- Људско право о коме се не одлучује, оно је гарантовано Уставом и Законом, а на појединцу је да одлучи да ли ће га користити или не
- Орган власти не решава о томе да ли ово право постоји или не, већ да ли у конкретном случају постоји основ да се то право евентуално ограничи

Kërkuesi i informacionit – përdoruesi

- E drejta është e garantuar për një rreth shumë të gjerë personash, përkatësisht për këdo, në kushte të barabarta – neni 5 dhe 6 i Ligjit (kërkuesi anonim i kërkesës)
- Parimi i barazisë
- Është një e drejtë njerëzore për të cilën nuk vendoset; ajo garantohet me Kushtetutë dhe me Ligj, ndërsa i takon individit të vendosë nëse do ta ushtrojë apo jo
- Organi i pushtetit nuk vendos nëse kjo e drejtë ekziston apo jo, por nëse në rastin konkret ekziston bazë për kufizimin eventual të kësaj të drejte

ПРАВНИ ИНТЕРЕС

- **Законска претпоставка постојања интереса (чл.4.)**
    - **<u>Оборива претпоставка</u> - терет доказивања на органу власти**
        - Закон нема апсолутних изузетака у смислу изузимања одређених сектора, органа (нпр. В.Британија–закон о слободном приступу информацијама не важи за безбедносне и обавештајне агенције)
        - Нема места условљавању остваривања права постојањем интереса
    - **<u>Необорива претпоставка -</u> постојања оправданог интереса (информације о угрожавању или заштити здравља или животне средине)**

Interes juridik

- **Supozimi ligjor i ekzistencës së interesit (neni 4)**
- Supozim i rrëzueshëm – barra e provës i takon organit të pushtetit
- Ligji nuk ka përjashtime absolute në kuptimin e përjashtimit të sektorëve ose organeve të caktuara (p.sh. Mbretëria e Bashkuar – ligji për qasje të lirë në informacion nuk zbatohet për agjencitë e sigurisë dhe të inteligjencës)
- Nuk ka vend për kushtëzimin e ushtrimit të së drejtës me ekzistencën e interesit
- Supozim i pakundërshtueshëm – ekzistenca e interesit të justifikuar (informacione që lidhen me rrezikimin ose mbrojtjen e shëndetit ose mjedisit)

ОГРАНИЧЕЊЕ ПРАВА

Члан 8. - тзв. „троделни тест" или „ тест јавног интереса"

- **Ако би интереси набројани у чл. 9. и 14. Закона били супротстављени интересу тражиоца**
  - Угрожавање живота, здравља, сигурности или другог важног добра неког лица
  - Угрожавање, ометање или отежавање спречавања или откривања крив. дела, истраге, судског или другог правно уређеног поступка, извршење пресуде или казне, правично суђење
  - Интереси одбране земље, безбедности, међународних односа,
  - Оправдани економски интереси државе
  - Право на приватност

- Ако би тај супротстављени интерес био **<u>озбиљно повређен</u>**
- Ако потреба заштите легитимног интереса из чл.9. и 14. **<u>претеже над интересом јавности да зна,</u>** тј. тражиоца као репрезента јавности **-** **<u>ако је то неопходно у демократском друштву</u>**

Kufizimi i së drejtës

- **Neni 8 – i ashtuquajturi "testi trepjesësh" ose "testi i interesit publik"**
- Nëse interesat e përmendura në nenet 9 dhe 14 të Ligjit do të ishin në kundërshtim me interesin e kërkuesit:
- Rrezikimi i jetës, shëndetit, sigurisë ose ndonjë të mire tjetër të rëndësishme të një personi
- Rrezikimi, pengimi ose vështirësimi i parandalimit ose zbulimit të veprës penale, hetimit, procedurës gjyqësore ose tjetër të rregulluar me ligj, ekzekutimit të vendimit ose dënimit, si dhe gjykimit të drejtë
- Interesat e mbrojtjes së vendit, sigurisë dhe marrëdhënieve ndërkombëtare
- Interesat e justifikuara ekonomike të shtetit
- E drejta për privatësi
- Nëse ky interes i kundërt do të dëmtohej seriozisht,
  dhe nëse nevoja për mbrojtjen e interesit legjitim nga nenet 9 dhe 14 tejkalon interesin e publikut për të ditur, përkatësisht interesin e kërkuesit si përfaqësues i publikut – vetëm nëse kjo është e domosdoshme në një shoqëri demokratike.

Тест јавног интереса

- **Тест јавног интереса (тест открива питања која су у јавном интересу, а не она која једноставно интересују- занимају јавност)**

- **Јавни интерес за обелодањивање информација треба да буде јак :**
  - Ако ће обелодањивање помоћи да јавност разуме питање о коме се води национална дебата- расправа
  - Ако је питање такво да је изазвало јавну или парламентарну расправу
  - Ако права, суштинска расправа не може да се води без широке доступности свих релевантних информација
  - Када се неко питање тиче широког круга појединаца или кампање,
  - Када се питање тиче јавне безбедности или јавног здравља
  - Ако ће објављивање информација унапредити поузданост и транспарентност у процесу одлучивања
  - Када се питање тиче стицања и трошења јавног новца

- **Фактори ирелевантни у примени теста интереса укључују:**
  - Стварање непријатности било ком јавном функционеру или службенику,
  - Могућност губитка поверења у јавну управу-службу
  - Могућност да би информација могла бити превише техничке природе и да је тражилац не би могао лако разумети
  - Могућност да је информација непотпуна и да би могла да дезинформише јавност (одговор на ово је да се приликом објављивања информације објасни њен контекст)

Testi i interesit publik

- **Testi i interesit publik (testi zbulon çështjet që janë në interes publik, jo ato që thjesht e interesojnë publikun)**
- Interesi publik për zbulimin e informacionit duhet të jetë i fortë:
- Nëse zbulimi do ta ndihmojë publikun të kuptojë një çështje mbi të cilën zhvillohet debat kombëtar
- Nëse çështja ka shkaktuar debat publik ose parlamentar
- Nëse një debat i vërtetë dhe thelbësor nuk mund të zhvillohet pa disponueshmëri të gjerë të të gjitha informacioneve relevante
- Kur një çështje prek një rreth të gjerë individësh ose një fushatë
- Kur çështja lidhet me sigurinë publike ose shëndetin publik
- Nëse publikimi i informacionit do të rrisë besueshmërinë dhe transparencën në procesin e vendimmarrjes
- Kur çështja lidhet me marrjen dhe shpenzimin e parave publike
- **Faktorë që nuk janë relevantë në zbatimin e testit të interesit përfshijnë:**
- Krijimin e pakënaqësisë për ndonjë funksionar publik ose zyrtar
- Mundësinë e humbjes së besimit në administratën/shërbimin publik
- Mundësinë që informacioni të jetë shumë teknik dhe kërkuesi të mos mund ta kuptojë lehtësisht
- Mundësinë që informacioni të jetë i paplotë dhe të mund të dezinformojë publikun (përgjigjja për këtë është që gjatë publikimit të informacionit të shpjegohet konteksti i tij)

ТАЈНОСТ ДОКУМЕНАТА КАО РАЗЛОГ ОГРАНИЧЕЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Чл.9.тач.5.

- **Формални и материјални услови за ограничење приступа**
- Државна, пословна или друга тајна због чијег би одавања могле наступити **тешке правне или др. последице** по интересе заштићене законом који претежу над интересом за приступ информацији

- **Препоруке Комитета министара Савета Европе, Р бр.2002:**
  „ Треба избегавати да тајност документа аутоматски онемогућава увид у тај документ у будућности“, те да се орган власти који поступа по захтеву тражиоца, мора уверити да ли су заиста испуњени услови за тајност тог документа, применом теста „одмеравања интереса“.

  Закон о тајности података (”Сл.гласник РС” бр.104/09)
  - поступак одређивања тајности и класификација

- **Неопходна индивидуална процена – испитивање садржаја поверљивог документа – Европски суд правде !**

Sekreti i dokumenteve si arsye për kufizimin e së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- **Neni 9, pika 5**
- **Kushtet formale dhe materiale për kufizimin e qasjes**
- Sekret shtetëror, afarist ose tjetër, zbulimi i të cilit mund të shkaktojë pasoja të rënda juridike ose të tjera për interesat e mbrojtura me ligj, të cilat kanë përparësi ndaj interesit për qasje në informacion.
- **Rekomandimet e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, R nr. 2002:**
  "Duhet të shmanget që konfidencialiteti i dokumentit të pengojë automatikisht qasjen në atë dokument në të ardhmen", dhe se organi i pushtetit që vepron sipas kërkesës së kërkuesit duhet të sigurohet nëse realisht janë plotësuar kushtet për konfidencialitetin e atij dokumenti, duke zbatuar testin e "balancimit të interesave".
- **Ligji për fshehtësinë e të dhënave** ("Gazeta Zyrtare e RS", nr. 104/09)
  Procedura e përcaktimit të fshehtësisë dhe klasifikimi
- Është e nevojshme vlerësim individual – shqyrtimi i përmbajtjes së dokumentit konfidencial – Gjykata Evropiane e Drejtësisë!

ОДНОС ЗАКОНА О СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ДРУГИХ ЗАКОНА

- **Јединство и конзистентност правног система**

- **Заједничка декларација** Специјалног известиоца Уједињених нација за слободу мишљења и изражавања, представника ОЕБС-а за слободу медија и специјалног извештача Организације америчких држава (ОАС) за слободу изражавања **- 2004.** г.:
    - У случају супротности законских одредби о приступу информацијама, закон о доступности информација има приоритет у односу на све остале законе.

- **Правило lex specialis, у материји слободног приступа информаијама од јавног значаја**

Marrëdhënia midis Ligjit për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike dhe ligjeve të tjera

- **Uniteti dhe konsistenca e sistemit juridik**
- Deklarata e përbashkët e Raportuesit Special të Kombeve të Bashkuara për lirinë e mendimit dhe shprehjes, përfaqësuesit të OSBE-së për lirinë e mediave dhe Raportuesit Special të Organizatës së Shteteve Amerikane (OAS) për lirinë e shprehjes – 2004:
- Në rast të kundërshtimit midis dispozitave ligjore për qasje në informacion, ligji për qasje në informacion ka përparësi ndaj të gjitha ligjeve të tjera.
- Rregulli **lex specialis**, në fushën e së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike.

ПРИВАТНОСТ КАО РАЗЛОГ ОГРАНИЧЕЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Чл. 14.

Ако би се приступом информација повредило право на приватност, право на углед или неко друго право лица на које се информација односи

Три изузетка:

- ако је лице на то пристало(сагласност да исте информације могу бити доступне било коме-јавности генерално),
- ако се ради личности, појави или догађају од интереса за јавност, а нарочито ако се ради о носиоцу државне и политичке функције и ако је информација важна с обзиром на функцију коју то лице врши (Закон о Агенцији sa борбу против корупције)и
- ако се ради о лицу које је својим понашањем, нарочито у вези са приватним животом, дало повода за тражење информације.

- Закон о заштити података о личности(”Сл.гласник РС”97/08 и 104/09-др.закон)

Privatësia si arsye për kufizimin e së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- **Neni 14**
- Nëse me qasjen në informacion do të shkelej e drejta për privatësi, e drejta për reputacion ose ndonjë e drejtë tjetër e personit për të cilin ka të bëjë informacioni:
- **Tre përjashtime:**
- nëse personi ka dhënë pëlqimin (miratimin që të njëjtat informacione të jenë të disponueshme për këdo – për publikun në përgjithësi)
- nëse bëhet fjalë për një personalitet, fenomen ose ngjarje me interes për publikun, veçanërisht nëse bëhet fjalë për bartës të funksionit shtetëror ose politik dhe nëse informacioni është i rëndësishëm duke pasur parasysh funksionin që ai person kryen (Ligji për Agjencinë kundër korrupsionit)
- nëse bëhet fjalë për një person i cili me sjelljen e tij, veçanërisht në lidhje me jetën private, ka dhënë arsye për kërkimin e informacionit
- Ligji për mbrojtjen e të dhënave personale (“Gazeta Zyrtare e RS”, nr. 97/08 dhe 104/09 – ligj tjetër)

ИЗДВАЈАЊЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

- **ДЕЛИМИЧНО ОБЈАВЉИВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈЕ**
- **Издвајање информације -чл.12.**
  - Означити- засенчити део са информацијама које треба заштитити,
  - Навести на шта се односе информације које се штите

Veçimi i informacionit

- **Publikimi i pjesshëm i informacionit**
- **Ndarja e informacionit – neni 12**
- Të veçohet informacioni – të theksohet (të mbulohet) pjesa me informacionet që duhet të mbrohen
- Të tregohet se në çfarë i referohen informacionet që mbrohen

ЗЛОУПОТРЕБА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Члан 13.

- Неразумно често тражење
- Понављање захтева за истим или већ добијеним информацијама
- Тражење превеликог броја информација које изискује посебне напоре органа

- Треба га тумачити крајње рестриктивно !

Keqpërdorimi i së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike

- **Neni 13**
- Kërkesa të paarsyeshme të shpeshta
- Përsëritja e kërkesave për të njëjtat ose për informacione tashmë të marra
- Kërkimi i një numri të madh informacionesh që kërkon përpjekje të veçanta nga organi
- Duhet të interpretohet në mënyrë shumë restriktive (kufizuese)!

ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА – 4.

- **Одлучивање по захтеву - члан 16. ст.10. Закона**
  - када постоје услови за ускраћивање или ограничење права(чл.9, 13, 14.)
  - доноси решење о одбијању захтева, у целини или делимично и даје разлоге и поуку о правном леку

Procedura e ushtrimit të së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike – 4.

- **Vendimmarrja sipas kërkesës – neni 16, paragrafi 10 i Ligjit**
- Kur ekzistojnë kushtet për refuzimin ose kufizimin e së drejtës (nenet 9, 13, 14):
- organit i miraton një vendim për refuzimin e kërkesës, plotësisht ose pjesërisht, dhe jep arsyet si dhe udhëzimin për mjetin juridik.

ПОСТУПАК КАДА ОРГАН НЕМА ИНФОРМАЦИЈУ

- **Уступање захтева- чл.19.**
  - Обавештава тражиоца да нема информацију
  - Обавештава о томе Повереника и прослеђује му захтев,
  - Обавештава Повереника у чијем се поседу документ налази, по његовом сазнању

Procedura kur organi nuk e posedon informacionin

- **Përcjellja e kërkesës – neni 19**
- E njofton kërkuesin se nuk e posedon informacionin
- E njofton Komisionerin dhe ia përcjell kërkesën atij
- E njofton Komisionerin se në posedim të kujt ndodhet dokumenti, sipas njohurive të tij

ЗАШТИТА ПРАВА

- **Право на жалбу**
- **Судска заштита**

  - Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
    - Решен 9.581 предмет (2005-2011.-март)
    - Решене 6.922 жалбе

  - Врховни суд Србије (2005-2009.)

    - Поднето 111 тужби против Повереника
    - Решене 93 тужбе (46 одбацио, 30 одбио, 13 уважио тужбе и у 4 случаја обуставио поступак
    - Поднето 26 тужби против органа из чл.22.ЗСПИЈЗ (16 одбачено, 2 су одбијене, 3 поступка су обустављена, остале нерешене)

  - Управни суд (2010.)
    - 38 тужби против Повереника
    - Ниједна против 6 органа из чл. 22. ЗСПИЈЗ
    - 28 решено (15 одбијено, 12 одбачено, 1 РЈТ одбијена)

Mbrojtja e të drejtës

- **E drejta për ankesë**
  Mbrojtja gjyqësore
- **Komisioneri për Informacione me Rëndësi Publike dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale**
- Janë zgjidhur 9.581 lëndë (2005–2011, mars)
- Janë zgjidhur 6.922 ankesa
- **Gjykata Supreme e Serbisë (2005–2009)**
- Janë paraqitur 111 padi kundër Komisionerit
- Janë zgjidhur 93 padi (46 të hedhura poshtë, 30 të refuzuara, 13 të pranuara dhe në 4 raste procedura është pezulluar)
- Janë paraqitur 26 padi kundër organeve nga neni 22 i ZSPIJZ (16 të hedhura poshtë, 2 të refuzuara, 3 procedura të pezulluara, të tjerat të pazgjidhura)
- **Gjykata Administrative (2010)**
- 38 padi kundër Komisionerit
- Asnjë padi kundër 6 organeve nga neni 22 i ZSPIJZ
- Janë zgjidhur 28 (15 të refuzuara, 12 të hedhura poshtë, 1 e refuzuar nga RJT)

ИЗВРШАВАЊЕ ОДЛУКА ПОВЕРЕНИКА

- **Измене ЗСПИЈЗ мај 2010.г. (“Сл.гласник РС”36/2010)**
  - члан 28. Закона
  - Повереник спроводи административно извршење својих решења
    - 93 закључка о дозволи извршења (65 одустало-извршено)
    - 53 новчане казне
  - Влада, на захтев Повереника обезбеђује извршење решења Повереника, применом својих мера, укључујући мере непосредне принуде
    - 10 захтева Влади да обезбеди извршење

- У укупном броју неизвршених решења Повереника у 2010.г. 60% чине државни органи, јавна предузећа и институције на републичком нивоу (за 20 % више у односу на 2009.г.)

Ekzekutimi i vendimeve të Komisionerit

- **Ndryshimet e ZSPIJZ – maj 2010 (“Gazeta Zyrtare e RS”, nr. 36/2010)**
- **Neni 28 i Ligjit**
- Komisioneri zbaton ekzekutimin administrativ të vendimeve të tij
- 93 konkluzione për lejimin e ekzekutimit (65 u tërhoqën – u ekzekutuan)
- 53 gjoba monetare
- Qeveria, me kërkesë të Komisionerit, siguron zbatimin e vendimeve të Komisionerit duke përdorur masat e saj, përfshirë masat e detyrimit të drejtpërdrejtë
- 10 kërkesa drejtuar Qeverisë për të siguruar ekzekutimin
- Në numrin e përgjithshëm të vendimeve të paekzekutuara të Komisionerit në vitin 2010, 60% i përkasin organeve shtetërore, ndërmarrjeve publike dhe institucioneve në nivel republikan (20% më shumë krahasuar me vitin 2009).

МЕРЕ УНАПРЕЂЕЊА ЈАВНОСТИ РАДА И ЗАКОНСКЕ ОБАВЕЗЕ ОРГАНА ВЛАСТИ

- **Државни органи у смислу члана 3. тач.2) Закона**
  - **Поступање по захтеву-члан 16. Закона**
  - **Одржавање носача информација- чл.41. Закона**
    - све што је у физичком облику, папир, трака, видео, звучни запис, фотографије, електронски записи,састављање спискова или регистара докумената, поспремање документације, израда дискова
  - **Обука кадрова - члан 42.Закона**
    - обавеза органа и овлашћеног лица у органу да упозна запослене са: садржином права, значајем, поступком, поступањем са носачима информација, са објављивањем информација- информатора
  - **Подношење извештаја Поверенику- вођење евиденције-члан 43. Закона**

Masat për përmirësimin e transparencës së punës dhe detyrimet ligjore të organeve të pushtetit

- **Organet shtetërore sipas nenit 3, pika 2) të Ligjit**
- **Veprimi sipas kërkesës – neni 16 i Ligjit**
- **Mirëmbajtja e bartësve të informacionit – neni 41 i Ligjit**
  Të gjitha që janë në formë fizike: letër, kasetë, video, incizim zanor, fotografi, regjistrime elektronike, përgatitja e listave ose regjistrave të dokumenteve, sistemimi i dokumentacionit, krijimi i disqeve.
- **Trajnimi i personelit – neni 42 i Ligjit**
  Detyrimi i organit dhe i personit të autorizuar në organ që t'i njoftojë punonjësit me: përmbajtjen e së drejtës, rëndësinë e saj, procedurën, trajtimin e bartësve të informacionit, si dhe publikimin e informacionit – informatorin.
- **Dorëzimi i raporteve Komisionerit – mbajtja e evidencës – neni 43 i Ligjit**

МЕРЕ УНАПРЕЂЕЊА ЈАВНОСТИ РАДА И ЗАКОНСКЕ ОБАВЕЗЕ ОРГАНА ВЛАСТИ

- **Објављивање информација на проактивној основи**
  - **Израда и објављивање информатора о раду -чл.39.и 40. Закона**
    - **Упутство Повереника-Сл. гласник РС бр.68/10 од 21. септембра 2010.**
    - **Радионице за примену Упутства**
    - **Заједничке активности Повереника и Министарства за телекомуникацију и Републичког завода за информатику и интернет)**
    - **Закључци Владе –децембар 2010.г.**
    - **Смернице за израду интернет презентација**
    - **Информатори на порталу Е-Управе**

Masat për përmirësimin e transparencës së punës dhe detyrimet ligjore të organeve të pushtetit

- **Publikimi i informacionit në bazë proaktive**
- Përgatitja dhe publikimi i informatorit për punën – neni 39 dhe 40 i Ligjit
- Udhëzimi i Komisionerit – "Gazeta Zyrtare e RS" nr. 68/10, 21 shtator 2010
- Punëtori për zbatimin e udhëzimit
- Aktivitetet e përbashkëta të Komisionerit dhe Ministrisë për Telekomunikacion dhe Institutit Republikan për Informatikë dhe Internet
- Konkluzionet e Qeverisë – dhjetor 2010
- Udhëzime për përgatitjen e prezantimeve në internet
- Informatorët në portalin e E-Qeverisjes

ИСКУСТВА И ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА

- **Коришћење права је у сталном порасту**
- **ниво права који гарантује Закон још увек виши од оног који је достигнут у пракси**
- **Правна регулатива за остваривање права на приступ информацијама у 2010. години је унапређена**
- **Ефекти законских измена су позитивни и видљиви, али још увек не у мери која је потребна и примерена демократској власти**
- **Одсуство пуне прекршајне одговорности у органима власти за кршење права на приступ информацијама је један од основних разлога због кога ефекти примене закона нису на очекиваном и потребном нивоу, о чему сведочи велики број жалби Повсренику.**

Përvoja dhe efektet e zbatimit të ligjit

Përdorimi i së drejtës është në rritje të vazhdueshme.
Niveli i të drejtës që garanton Ligji është ende më i lartë se ai që është arritur në praktikë.
Rregullimi ligjor për realizimin e së drejtës për qasje në informacion në vitin 2010 është përmirësuar.
Efektet e ndryshimeve ligjore janë pozitive dhe të dukshme, por ende jo në masën e nevojshme dhe të përshtatshme për një pushtet demokratik.
Mungesa e përgjegjësisë së plotë për kundërvajtje në organet e pushtetit për shkeljen e së drejtës për qasje në informacion është një nga arsyet kryesore pse efektet e zbatimit të ligjit nuk janë në nivelin e pritur dhe të nevojshëm, gjë që dëshmohet nga numri i madh i ankesave drejtuar Komisionerit.

ИСКУСТВА И ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА

Статистички подаци:

- **Број захтева**:
  - 2005.г. --- 2.010 захтева
  - 2006.г. --- 5.980 захтева
  - 2007.г. --- 8.970 захтева
  - 2008.г. ---55.850 захтева
  - 2009.г. --- 50.210 захтева
  - 2010.г. ---45.310 захтева
- **Преглед подносиоца захтева у 2010.г.:**
  - 50,60 % грађани
  - 21,60 % медији
  - 14,00 % удружења грађана
  - 6,00 % органи власти
  - 1,25 % политичке странке
  - 6,00 % остали

Органи од којих су информације тражене

- **Подаци за 2010.г.**
  - **Републички органи управе, организације, агенције и др. ...... 43,5 %**
  - **Органи правосуђа .... 26,3 %**
  - **Органи локалне самоуправе .... 22,9 %**
  - **Републичка јавна предузећа .... 6,1 %**
  - **Покрајински органи, организације, службе .... 1,2 %**

- **Број жалби** :
  - 2005.г. --- 345 жалби
  - 2006.г. ---1.548 жалби
  - 2007.г. --- 1.363 жалбе
  - 2008.г. --- 1.121 жалба
  - 2009.г. --- 1.416 жалби
  - 2010.г. --- 2.066 жалби

Заштита права пред Повереником

- Повереник је решио 6.922 жалбе (2005-2011.-март)
  - 322 (4,6%) одбачено
  - 411(5,9%) одбијено- неосноване
  - 6.189 (89,4%) основане:
  - 2.441 решење (39,4%)
  - 3.599 обустава(58%) - поступљено у међувремену
  - Поступање по налозима (2010.):
  - 85% у односу на донета решења
  - 91 % у односу на основане жалбе

НАДЗОР НАД ПРИМЕНОМ ЗАКОНА-1.

- **Одговорност за прекршаје у периоду 2005-2009.г.**

- **Казнене одредбе пре измена Закона (2009.)**
- **Функција надзора у надлежности Министарства културе,**
  - Није вршен адекватан надзор, изостала и одговарајућа прекршајна одговорност
  - Достављено Министарству 1751 предмета са елементима прекршаја из чл. 46. Закона

- **Исход је следећи:**
  - поднето 128 захтева надлежним прекршајним органима
  - решено је 75 предмета: у 26 случајева изречена новчана казна у износу од 3.000,00- 25.000,00 динара , у 14 случајева је изречена опомена , у 35 предмета поступци су обустављени или су захтеви одбачени;

Mbikëqyrja mbi zbatimin e ligjit – 1

- **Përgjegjësia për kundërvajtje në periudhën 2005–2009**
- **Dispozitat ndëshkuese para ndryshimeve të Ligjit (2009)**
  Funksioni i mbikëqyrjes ishte në kompetencë të Ministrisë së Kulturës.
  Nuk është ushtruar mbikëqyrje adekuate, si dhe ka munguar përgjegjësia përkatëse për kundërvajtje.
- Janë dorëzuar në Ministri 1.751 lëndë me elemente të kundërvajtjes nga neni 46 i Ligjit.
- **Rezultati është si vijon:**
- Janë paraqitur 128 kërkesa tek organet kompetente për kundërvajtje
- Janë zgjidhur 75 lëndë:
  - në 26 raste është shqiptuar gjobë në shumën prej 3.000,00 – 25.000,00 dinarë
  - në 14 raste është shqiptuar vërejtje
  - në 35 lëndë procedurat janë pezulluar ose kërkesat janë hedhur poshtë

ПРЕКРШАЈНА ОДГОВОРНОСТ

У периоду 2005-2009.г.

- **Застарелост прекршајног поступка-разлози**
  - Недовољни капацитети Министарства културе
  - Недостављање података за одговорно лице по захтеву Министарства

- **Подношење захтева од стране оштећеног лица** (измене Закона о прекршајима, у погледу личних података за окривљеног)

- За неизвршавање законских обавеза у погледу **израде информатора о раду(чл. 47.) и достављање годишњег извештаја** Повservенику (чл.48.) ниједан прекршајни поступак није покренут

- За неке радње које представљају повреду права на приступ информацијама**, нису биле прописане санкције**

Përgjegjësia për kundërvajtje

- **Në periudhën 2005–2009**
- Parashkrimi i procedurës për kundërvajtje – shkaqet
- Kapacitete të pamjaftueshme të Ministrisë së Kulturës
- Mosdorëzimi i të dhënave për personin përgjegjës sipas kërkesës së Ministrisë
- Paraqitja e kërkesës nga ana e personit të dëmtuar (ndryshimet në Ligjin për kundërvajtje, lidhur me të dhënat personale për të akuzuarin)
- Për moszbatimin e detyrimeve ligjore në lidhje me përgatitjen e informatorit për punën (neni 47) dhe dorëzimin e raportit vjetor Komisionerit (neni 48), nuk është iniciuar asnjë procedurë për kundërvajtje
- Për disa veprime që përbëjnë shkelje të së drejtës për qasje në informacion, nuk ishin parashikuar sanksione

ПРЕКШАЈНА ОДГОВОРНОСТ-2.

Од измене Закона (2009.г.)

- **Надзор поверен Министарству за државну управу и локалну самоуправу**
  - Почетком 2010.г. Министарству достављени подаци о неспровођењу законских обавеза(за информатор и за г. извештај) у 2009.г.
  - Достављени списи 186 предмета са елементима прекршаја због неомогућавања приступа информацијама ни по решењу Повереника,
  - Поднето је 140 захтева
  - Донето 50 пресуда

Përgjegjësia për kundërvajtje – 2

- **Nga ndryshimet e Ligjit (2009)**
- Mbikëqyrja i është besuar Ministrisë për Administratë Shtetërore dhe Vetëqeverisje Lokale
- Në fillim të vitit 2010, Ministrisë i janë dorëzuar të dhëna për moszbatimin e detyrimeve ligjore (për informatorin dhe raportin vjetor) në vitin 2009
- Janë dorëzuar 186 lëndë me elemente kundërvajtjeje për moslejimin e qasjes në informacion, edhe pas vendimit të Komisionerit
- Janë paraqitur 140 kërkesa
- Janë nxjerrë 50 vendime gjyqësore

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46.Закона
«Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу власти ако орган јавне власти:

1) приступ информацијама условљава доказивањем оправданог или другог интереса (члан 4)
2) поступи противно начелу једнакости (члан 6)
3) дискриминише новинара или јавно гласило (члан 7) Посебан облик дискриминације
4) не означи носач информације, где је и када тражена информација објављена (чл.10. став 2);
5) не саопшти, односно не омогући увид у истиниту и потпуну информацију, а оспорава истинитост и потпуност објављене информације (члан 11);
6) одбије да прими захтев тражиоца (члан 15. ст. 1);
7) не води посебну евиденцију (члан 15, ст. 7);
8) не поступи по захтеву за приступ информацијама у складу са овим законом, односно достави непотпуне или нетачне информације (члан 16);
9) приступ информацијама условљава уплатом трошкова у износу већем од прописаног (чл.17);
10) не изда информацију у траженом облику, а има техничких могућности за то (чл.18, ст. 2 и 3);

Dispozitat ndëshkuese

- **Neni 46 i Ligjit**
- "Me gjobë nga 5.000 deri në 50.000 dinarë dënohet për kundërvajtje personi përgjegjës në organin e pushtetit nëse organi i pushtetit:
- e kushtëzon qasjen në informacion me dëshmimin e një interesi të justifikuar ose tjetër (neni 4)
- vepron në kundërshtim me parimin e barazisë (neni 6)
- diskriminon gazetarët ose mjetet e informimit publik (neni 7) – formë e veçantë diskriminimi
- nuk e shënon bartësin e informacionit, ku dhe kur është publikuar informacioni i kërkuar (neni 10 paragrafi 2)
- nuk komunikon, përkatësisht nuk mundëson shqyrtimin e informacionit të saktë dhe të plotë, ndërsa konteston saktësinë dhe plotësinë e informacionit të publikuar (neni 11)
- refuzon të pranojë kërkesën e kërkuesit (neni 15 paragrafi 1)
- nuk mban evidencë të veçantë (neni 15 paragrafi 7)
- nuk vepron sipas kërkesës për qasje në informacion në përputhje me këtë ligj, përkatësisht dorëzon informacione të paplota ose të pasakta (neni 16)
- e kushtëzon qasjen në informacion me pagesë shpenzimesh në shumë më të madhe se ajo e parashikuar (neni 17)
- nuk jep informacionin në formën e kërkuar, edhe pse ekzistojnë mundësitë teknike për këtë (neni 18 paragrafët 2 dhe 3) "

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ-15.

11) неосновано одбије да изда копију документа са информацијом на језику на којем је поднет захтев (члан 18. став 4);

12) на било који други начин, супротно одредбама овог закона, онемогућава остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја (члан 22, ст. 1, т. 6);

13) не омогући Поверенику увид у носач информације (чл. 26. ст. 2.)

14) не поступи по решењу Повереника (члан 28.ст.1).

15) не одржава носач информације у складу са овим законом (члан 41);

16) не спроводи обуку запослених и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима утврђеним овим законом (члан 42);

17) спречи управног инспектора у вршењу инспекцијског надзора и не изврши решење управног инспектора (члан 45. ст. 2)

Dispozitat ndëshkuese – 15

- refuzon pa arsye të justifikuar të lëshojë kopjen e dokumentit me informacion në gjuhën në të cilën është paraqitur kërkesa (neni 18 paragrafi 4);
- në çfarëdo mënyre tjetër, në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, pengon realizimin e së drejtës për qasje të lirë në informacionet me rëndësi publike (neni 22 paragrafi 1 pika 6);
- nuk i mundëson Komisionerit shqyrtimin e bartësit të informacionit (neni 26 paragrafi 2);
- nuk vepron sipas vendimit të Komisionerit (neni 28 paragrafi 1);
- nuk mirëmban bartësin e informacionit në përputhje me këtë ligj (neni 41);
- nuk kryen trajnimin e punonjësve dhe nuk i njofton ata me detyrimet e tyre lidhur me të drejtat e përcaktuara me këtë ligj (neni 42);
- pengon inspektorin administrativ gjatë ushtrimit të mbikëqyrjes inspektuese dhe nuk zbaton vendimin e inspektorit administrativ (neni 45 paragrafi 2).

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ-20.

- **Члан 47.Закона- Прекршај у вези са израдом Информатора о раду**
- Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај **одговорно лице** у државном органу ако државни орган пропусти да изради информатор са прописаним подацима о свом раду (члан 39)
- Ближи садржај информатора прописан је подзаконским актом Повереника - новим Упутством за израду и објављивање информатора о раду државног органа « Службени гл. РС» број 68/10 од 21. септембра 2010.г.)
- Претходно Упутство за објављивање информатора о раду државног органа « Службени гл. РС» број 57/05

Dispozitat ndëshkuese – 20

- **Neni 47 i Ligjit – kundërvajtje në lidhje me përgatitjen e Informatorit për punën**
- Me gjobë nga 5.000 deri në 50.000 dinarë dënohet për kundërvajtje personi përgjegjës në organin shtetëror nëse organi shtetëror nuk e përgatit informatorin me të dhënat e përcaktuara për punën e tij (neni 39).
- Përmbajtja më e detajuar e informatorit përcaktohet me akt nënligjor të Komisionerit – Udhëzimi i ri për përgatitjen dhe publikimin e informatorit për punën e organit shtetëror ("Gazeta Zyrtare e RS", nr. 68/10, 21 shtator 2010).
- Udhëzimi i mëparshëm për publikimin e informatorit për punën e organit shtetëror ("Gazeta Zyrtare e RS", nr. 57/05).

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ-21.

Члан 48.- Прекршај у вези достављања Годишњег извештаја Повеperenику

- *Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај* ***одговорно лице*** *у државном органу ако пропусти да поднесе годишњи извештај Повepeнику о радњама тог органа, предузетим у циљу примене овог закона, са прописаним подацима (члан 43).*

- Није у питању само формална обавеза- извештаји органа су основ за израду Годишњег извештаја о спровођењу Закона кога Повереник подноси Народној скупштини

Dispozitat ndëshkuese – 21

- **Neni 48 – kundërvajtje në lidhje me dorëzimin e Raportit Vjetor Komisionerit**
- Me gjobë nga 5.000 deri në 50.000 dinarë dënohet për kundërvajtje personi përgjegjës në organin shtetëror nëse nuk dorëzon raportin vjetor Komisionerit për veprimet e atij organi, të ndërmarra me qëllim zbatimin e këtij ligji, me të dhënat e përcaktuara (neni 43).
- Nuk bëhet fjalë vetëm për një detyrim formal – raportet e organeve janë bazë për përgatitjen e Raportit vjetor për zbatimin e Ligjit, të cilin Komisioneri ia paraqet Kuvendit Popullor.

ОДГОВОРНО ЛИЦЕ

- Након измена Закона (2009.) одговорност за прекршаје из овог Закона је на руководиоцу органа, као одговорном лицу, уместо «овлашћеном лицу»за поступање по захтевима.

- Појам одговорног лица у смислу чл. 26. Закона о прекршајима:

  „Одговорним лицем, у смислу овог закона, сматра лице коме су у правном лицу поверени одређени послови који се односе на управљање, пословање или процес рада, као и лице које у државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе врши одређене дужности“.
- Није одговорно за прекршај одговорно лице које је поступало на основу наређења другог одговорног лица или органа управљања и ако је предузело све радње које је на основу закона, другог прописа или акта било дужно да предузме да би спречило извршење прекршаја“.
- **Примери из праксе:**
  - службеник који је дужан да поступа по захтевима нема приступ свим подацима унутар органа власти или
  - информацију не учини доступном по налогу руководиоца,
  - не може са да дође у кратком року до докумената који су предмет захтева и услед тога да нетачну информацију или не поступи у законском року.

Person përgjegjës

- **Pas ndryshimeve të Ligjit (2009), përgjegjësia për kundërvajtjet nga ky Ligj i kalon drejtuesit të organit si person përgjegjës, në vend të "personit të autorizuar" për veprim sipas kërkesave.**
- **Kuptimi i personit përgjegjës sipas nenit 26 të Ligjit për kundërvajtje:**
- "Person përgjegjës, në kuptim të këtij ligji, konsiderohet personi të cilit në personin juridik i janë besuar detyra të caktuara që lidhen me menaxhimin, veprimtarinë ose procesin e punës, si dhe personi që në organ shtetëror, organ të autonomisë territoriale ose njësi të vetëqeverisjes lokale kryen detyra të caktuara."
- Nuk është përgjegjës për kundërvajtje personi përgjegjës që ka vepruar në bazë të urdhrit të një personi tjetër përgjegjës ose organi drejtues dhe nëse ka ndërmarrë të gjitha veprimet që, sipas ligjit, rregullores ose aktit, ishte i detyruar t'i ndërmerrte për të parandaluar kryerjen e kundërvajtjes.
- **Shembuj nga praktika:**
- Nëpunësi që është i detyruar të veprojë sipas kërkesave nuk ka qasje në të gjitha të dhënat brenda organit shtetëror, ose
- nuk e bën informacionin të disponueshëm me urdhër të drejtuesit,
- nuk mund të sigurojë në afat të shkurtër dokumentet që janë objekt i kërkesës dhe për këtë arsye jep informacion të pasaktë ose nuk vepron brenda afatit ligjor.

НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ

Организационе природе:

- Друга служба унутар истог органа није на време доставила податке овлашћеном лицу, па је протекао рок за поступање;
- Захтев није прописно таксиран – нема административне таксе;
- Упућен електронском поштом, није насловљен овлашћеном лицу, није предат на писарници...

Gabimet më të shpeshta

- **Me natyrë organizative:**
- Një shërbim tjetër brenda të njëjtit organ nuk i ka dorëzuar me kohë të dhënat personit të autorizuar, prandaj ka kaluar afati për veprim;
- Kërkesa nuk është taksuar siç duhet – nuk ka taksë administrative;
- Është dërguar me e-mail, nuk i është adresuar personit të autorizuar, nuk është dorëzuar në arkivën/zyrën e pranimit të dokumenteve (protokollin)...

НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ

Суштинске грешке:

- Захтев је нејасан, а није поступљено по чл. 15. Закона
- Злоупотреба права - поднео више захтева, обраћао се неколико пута, понавља захтев, а заправо није понављање (први пут тражио увид, други пут копију) или су сви захтеви разумни
- Код коришћења рока од 40 дана - не обавештава тражиоца одмах-
- – у року од 7 дана да не може поступити у року од 15 дана
- Тражилац није платио трошкове поступка - ово може бити разлог само
- ако је у питању аванс код трошкова преко 500 дин по Уредби
- Изјашњава се да тражене информације нису из његове надлежности, а поседује их
- Орган се изјашњава да је поступио по захтеву, а одговорио је уопштено и нема информација које су тражене
- Истиче да тражилац нема правни интерес, није странка у поступку или обрнуто: био је странка у неком поступку пред тим органом и могао је да изврши увид, а тражилац хоће копију документа;

Gabimet më të shpeshta

- **Gabime thelbësore:**
- Kërkesa është e paqartë, dhe nuk është vepruar sipas nenit 15 të Ligjit
- Keqpërdorim i së drejtës – është paraqitur më shumë se një kërkesë, është kontaktuar disa herë, kërkesa përsëritet, por në të vërtetë nuk bëhet fjalë për përsëritje (herën e parë është kërkuar shqyrtim, herën e dytë kopje), ose të gjitha kërkesat janë të arsyeshme
- Gjatë përdorimit të afatit 40-ditor – nuk e njofton menjëherë kërkuesin (brenda 7 ditëve) se nuk mund të veprojë brenda afatit 15-ditor
- Kërkuesi nuk ka paguar shpenzimet e procedurës – kjo mund të jetë arsye vetëm nëse bëhet fjalë për avans për shpenzime mbi 500 dinarë sipas Urdhëresës
- Deklaron se informacioni i kërkuar nuk është në kompetencën e tij, ndërsa në të vërtetë e posedon
- Organi deklaron se ka vepruar sipas kërkesës, por përgjigjja është e përgjithshme dhe nuk përmban informacionet e kërkuara
- Pretendon se kërkuesi nuk ka interes juridik, nuk është palë në procedurë, ose e kundërta: ka qenë palë në një procedurë para atij organi dhe ka mundur të bëjë shqyrtimin, ndërsa kërkuesi kërkon kopjen e dokumentit

НАЈЧЕШЋЕ ГРЕШКЕ

Суштинске грешке:

- Код позивања на поверљивост, ускраћује се приступ целог документа,
  а могла се издвојити информација(чл.12.);
- Велики проценат ћутања по захтеву, које овде није дозвољено
  већ санкционисано као прекршај,
- Олако се тражилац обавештава да орган нема информацију, без исцрпне провере
  и не доставља се захтев Поверенику - чл.19. Закона,
- Не доноси се решење којим се одбија захтев, већ се тражилац дописом
  обавештава да му се информација не може дати,
- Органи достављају тражене информације Поверенику, након изјављене жалбе,уз одговор на жалбу, а не тражиоцу
- Када доносе решење о одбијању захтева, не достављају га странкама по ЗУП-у (нема доказа да је решење примљено).

Gabimet më të shpeshta

- **Gabime thelbësore:**
- Kur thirren në konfidencialitet, refuzohet qasja në të gjithë dokumentin, edhe pse mund të veçohej informacioni (neni 12)
- Përqindje e lartë e “heshtjes së administratës” ndaj kërkesave, e cila këtu nuk lejohet, por sanksionohet si kundërvajtje
- Kërkuesi njoftohet lehtësisht se organi nuk e posedon informacionin, pa verifikim të plotë, dhe kërkesa nuk i përcillet Komisionerit – neni 19 i Ligjit
- Nuk merret vendim për refuzimin e kërkesës, por kërkuesi njoftohet me shkresë se informacioni nuk mund t’i jepet
- Organet i dorëzojnë informacionet e kërkuara Komisionerit pas paraqitjes së ankesës, së bashku me përgjigjen ndaj ankesës, dhe jo vetë kërkuesit
- Kur merret vendim për refuzimin e kërkesës, ai nuk u dorëzohet palëve sipas ZUP-it (nuk ka dëshmi se vendimi është pranuar)

ХВАЛА НА ПАЖЊИ !

Повереник за информације од јавног значаја
и заштиту података о личности

www.poverenik.rs

тел. 011/3408-900
факс 011/2685-023

Faleminderit për vëmendjen!

Komisioneri për Informacione me Rëndësi Publike dhe
Mbrojtjen e të Dhënave Personale

www.poverenik.rs

Tel. 011/3408-900
Faks 011/2685-023